

क्रमात्” ज्यो० त० “नन्दामन्दमहीलकाव्यद्विषये” ज्यो० त०
नयाज्ञे कालवर्जने । “आदित्यभौमयोर्नन्दा” ज्यो० त०
पापयोगोक्तौ । ४ ननान्द्रि शब्दर० । ५ सम्प्रदि शब्दार्थचि०
इसंक्रान्तिभेदे “स्थिरे जीववारे तु नन्देति संज्ञा तदा
विप्रवर्गः सुखी मासमेकम्” सु० चि० । रोहिण्युत्तराश्वयं
स्थिरं तस्य गुरुवारयोगे रविंसंक्रान्तिः सा विप्राणां
सुखाय । अत्र वारनक्षत्रोभययोगे घोरादिसंक्रान्तीनां
फलं सम्पूर्णं केवलवारवशेन केवलनक्षत्रवशेनापि घोरा
दिसंज्ञाः सिद्ध्यन्ति तत्र फलं न सम्पूर्णम् । उक्तञ्च
निर्णयाम्भते रत्नमालायाञ्च “घोरा रवौ ध्वाङ्गुश्रुत-
द्युतौ च संक्रान्तिरारे च महीदरी स्यात् । मन्दाकिनी
श्च च गुरौ च नन्दा मित्रा कवौ राक्षसिकाऽर्कपुल”
“उग्रजिप्रचरैर्भैत प्रुमिभर्त्तादरुणैः । कृत्तः संक्रा-
न्तिरेकस्य घोराद्याः क्रमशो मता” इति ।

७ नन्दाश्रमतीर्थे धर्मपुत्रहर्षस्य च पत्न्याञ्च “नन्दा तु
भात्यां हर्षस्य यासु लोकाः प्रतिष्ठिताः” भा० आ०
६६ अ० । [श्योगमायायां स्त्री ।

नन्दात्मज पु० इत० । १ श्रीकृष्णे वासुदेवे यशोदागर्भजातायां
नन्दापुराण नन्दां देवीमधिकृत्य पुराणम् । नान्दे उपपुरा-
णभेदे “तृतीयं नान्दसहितं कुमारेषु तु भाषितम्”
कूर्मपु० उपपुराणोक्तौ । नन्दासधिकृत्य कृतो ग्रन्थः ।
अथ । नान्दम् “नन्दाया यत्र साहाय्यं कर्त्तुं केन तु
भाषितम् । नन्दापुराणं तद्वोके नन्दाख्यमिति कीर्त्यते”
मत्स्यपु० । [तद्योलूकाश्रमे शुभे” भा० उ० १८७ अ० ।

नन्दाश्रम न० न० इत० । तीर्थभेदे “नन्दाश्रमे महाराज !
नन्दि पु० नन्द-इत् । १ विष्णौ परमेश्वरे “स्वच्छः स्वाङ्गः शता-
नन्दो नन्दिर्ज्योतिर्गणेश्वरः” विष्णुसं० परमानन्दविपह-
खात्तस्य नन्दित्वम् भाष्ये स्थितम् । २ नन्दिकेश्वरे महा-
देवपार्श्वचरे च । श्रुताङ्गे पु० न० भेदि० । ३ गन्धर्वभेदे
“युगपत्सृणुषः कार्ष्णिर्नन्दिध्वजस्तथा” भा० आ० १२३
अ० गन्धर्वोक्तौ । ४ महादेवे “नन्दिर्नन्दचरो हरः” भा०
अनु० १७ अ० शिवसहस्रनामोक्तौ । भावे इत् । ५ आनन्दे
“कौशल्यानन्दिवर्द्धनो रामः” महानाटकम् । आनन्दे
स्त्रीत्वमपि । “अतो मे भूयसी नन्दिर्यदेवमनुपश्यसि”
भा० उ० ११४ अ० । तत्र वा डीप् । नन्दीवृक्षः

नन्दिक पु० नन्दो हेतुतयाऽस्त्यस्य उन् । १ नन्दीवृक्षे शब्दर०
नन्दि+स्त्रार्थे क । २ आनन्दे । ३ इन्द्रकीडास्थाने
४ अविज्ञरे च (नादा) शब्दर० नन्दा+स्त्रार्थे क अत

इत्थम् । प्रतिपदादिनन्दातिथौ स्त्री “कन्यासिंस्थे रयो
यक्र शुल्काभारभ्य नन्दिकाम्” ति० त०

नन्दिकावर्त्त पु० मणिभेदे । “कुर्वकटङ्गा वज्रं वैदूर्यं
नन्दिकावर्त्तै” इ० सं० २२ अ० सहायं तृतीया ।

नन्दिकुण्ड न० नन्दिकतं कुण्डम् । तीर्थभेदे “कालोदकं
नन्दिकुण्डं तथा चोत्तरमानसम् । अभ्येत्य योजनशताद्
ध्रुवहा विप्रसृज्यते” भा० अनु० २५ अ० ।

नन्दिकेश्वर पु० नन्दि+स्त्रार्थे क नन्दिक ईश्वर इव । १ शिव-
पार्श्वचरे नन्दिनि श्तेन प्रोक्ते शिवधर्माख्ये उपपुराणभेदे
“चतुर्थं शिवधर्माख्यं शास्त्राच्चन्दीशभाषितम्” कूर्मपु० ।
उपपुराणोक्तौ “नन्दिकेश्वरयुग्मञ्च नन्दिकेश्वरभाषितम्”
इति तत्र पाटानरम् ।

नन्दियाम पु० यामभेदे रामस्य वनवासि यत्र भरतेन तत्-
पादुके गृहीत्वा राज्यं कृतं यथाह भा० व० २७६ अ०
“विषर्जित सः (भरतः) रामेण पिदुर्वचनकारिणा ।
नन्दियामेऽकरोद्भ्राज्यं पुरःकृत्यास्य पादुके” स च इदानीं
(दोलतावाद) इति प्रसिद्धः । “नन्दियामगतस्तस्य राज्यं
न्यासमिवाभुनक्” रघुः ।

नन्दिघोष पु० नन्दिः हर्षजनको घोषोऽस्य । १ अर्जुनरथे
कर्मणः २ आनन्दयुक्तघोषे च भेदि० । वङ्ग० १ हर्षजनक-
घोषयुक्तमात्रे लि० । “अष्टादशे यो दिवसे प्राची-
यादेकभोजनम् । सदा द्वादश मासान् वै सप्त लोकान्
स पश्यति । रथैः स नन्दिघोषैश्च पृथतः सोऽनुगम्यते”
भा० अतु० १०७ अ० ।

नन्दितरु पु० नित्यक० । घवटके भावप्र० ।

नन्दिदूर्य न० नन्दिप्रियं दूर्यम् । वाद्यभेदे “नन्दिदूर्या-
ण्यवाद्यन्तु तदुवृथ जनार्दनम्” हरिवं० ६० अ० ।

नन्दिन् ति० नन्दते नन्द-णिनि । १ हर्षयुक्ते शालङ्कायने
शिलादिपुल्ले च शिवद्वारपाले पु० २ सनिभेदे नन्दीश्वरशब्दे
दृश्यम् । स च शालङ्कायनसुनिपुल्लः यथा “अन्यश्च ते
प्रवक्ष्यामि परं गुह्यं वसुन्धरे ! । तथ्यतस्तस्य तु सने-
रीश्वरेण सभं सुतम् । तं प्रापस्यामि परं भावं ज्ञात्वा
देवो महेश्वरः । सुन्दरन्तु परं रूपं धृत्वा दृष्टिमुखा-
वहम् । शालङ्कायनपुल्लत्वं योगमायासुपाश्रितः ।
प्राप्नोऽपि तं न जानाति दक्षिणं पार्श्वमास्थितम् । माया-
योगबलोपेतस्त्वत्र्यो वै शूलपाणिपृक् । रूपवान्
गुणयश्चैव वपुषादित्यसद्भिः । सत्यं न ज्ञायते जातं
तस्यैवाराधने स्थितः । अथ नन्दो महेश्वर महादेवा-